

Turkish Studies Educational Sciences

Volume 14 Issue 6, 2019, p. 3125-3146

DOI: 10.29228/TurkishStudies.39278

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* .2019

✓ *Accepted/Kabul:* 20.12.2019

📅 *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (.2019)-Referee 2 (.2019)- Referee 3 (.2019)

This article was checked by iThenticate.

GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZLERİNDE GÖREV YAPAN TÜRKÇE OKUTMANLARININ SURIYELİ ÖĞRENCİLERE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Mesut GÜN* - İlhami KAYA*** - Ahmet YILMAZ****

ÖZ

Dünyanın son yarım asırlık tarihinde doğurduğu sonuçlar bakımından telafisi zor yıkımlara neden olan en büyük savaşlardan birinin Suriye savaşı olduğu söylenebilir. Bu savaş neticesinde bir ülke neredeyse tamamen harap olmakla birlikte milyonlarca ifade edilen sayıda insan yaşamını yitirmiştir. Birçok kişinin ise hayatını başka ülkelerde devam ettirmek zorunda kaldığı görülmektedir. Şüphesiz Suriye'den sonra bu savaştan en çok etkilenen ülke Türkiye'dir. Resmi rakamlara göre 2019 yılı itibarıyla ülkemizdeki kayıtlı Suriyeli sayısının 3,7 milyona ulaştığı görülmektedir. Bunun yanı sıra bazı kaynaklarda kayıt altına alınmayanlarla birlikte bu sayının 5 milyonu geçtiği iddia edilmektedir. Dengeleri alt üst eden bu göç hareketi ile birlikte ülkemizde de bazı sorunların baş gösterdiği; bunlardan en önemlisinin ise Suriyeli mültecilerin ülkemizdeki toplumsal hayata uyumlarını kolaylaştırmak adına Türkçe öğretimi konusunun olduğu görülmektedir. Bu amaçla, devlet destekli Geçici Eğitim Merkezlerinin, Halk Eğitim Merkezlerinin ve TÖMER'lerin Türkçe kursları açtıkları ve bu kursların Türkçe okutmanları gözetiminde gerçekleştirildiği bilinmektedir.

* Bu çalışma 20-22 Ekim 2017 tarihleri arasında Adıyaman Üniversitesinde yapılan II. Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumunda sunulan sözlü bildirin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

** Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, E-posta: mesutgun07@gmail.com

*** Türkçe Öğretmeni, MEB, E-posta: ilhamika@hotmail.com

**** Türkçe Öğretmeni, MEB, E-posta: ahmet.yilmaz2538@gmail.com

Araştırmada Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan Türkçe okutmanlarının Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, Türkçe okutmanlarının görüşlerinden hareketle Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaşılan problemleri ve sistemsiz olumsuzluk ve eksiklikleri saptayarak konuya yönelik çıkarımlar yapmaktır.

Bu çalışmada, görüşme metodu kullanılmış, görüşme esnasında katılımcılara altı soruluk uzman görüşleri alınarak oluşturulmuş olan yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemi farklı illerde hizmet veren Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan 14 Türkçe okutmanı oluşturmaktadır. Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Araştırma sonunda Türkçe okutmanlarının Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken yaşanan çeşitli sıkıntıları dile getirdikleri, kaynak ve sistem değerlendirmesi yaptıkları, çeşitli olumsuzluk ve eksikleri saptamaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, Türkçe öğretimi, Geçici Eğitim Merkezi, okutman görüşleri

EVALUATION OF THE VIEWS OF TURKISH TEACHERS WORKING IN TEMPORARY EDUCATION CENTERS ABOUT TURKISH TEACHING TO SYRIAN STUDENTS

ABSTRACT

It can be expressed that the Syrian war is one of the biggest wars that led to hard-to-compensate destruction in the last half century. As a consequence of this war, a country was almost completely destroyed, and millions of people lost their lives. It is observed that many people have to live in other countries. Undoubtedly, Turkey is one of the most affected countries after the Syrian war. According to official figures, the number of registered Syrians in Turkey has reached to 2.7 million by 2017. In addition, some sources claim that this number exceeds to 5 million, including those not registered. With the migration wave which upset the balances, some problems have started in our country; The most important of these is the teaching Turkish in order to facilitate the adaptation of these people to the social life in Turkey. For this purpose, it is known Temporary Education Centers, Public Education Centers and TÖMERs supported by the government have opened Turkish language courses and these courses are conducted under the supervision of Turkish instructors.

The aim of this study is to evaluate the opinions of Turkish instructors working at temporary education centers about teaching Turkish to Syrian students. The main purpose of this study is to determine systematic problems and deficiencies faced by Turkish language instructors while teaching Turkish to Syrian students and to make inferences about the issue based on the opinions of Turkish instructors.

A semi-structured interview form was applied to the participants of the study during the interview. Six interview questions found in the semi-structured interview form were formed by taking expert opinions. The samples of the study were 14 Turkish instructors working in Temporary Education Centers serving in different provinces. The data obtained from the participants were evaluated by content analysis method.

At the end of the study, it was found that Turkish lecturers expressed various problems experienced in teaching Turkish to Syrian students; they evaluated resources and systems, and tried to identify various problems and deficiencies. As a result of the research, various suggestions were made for teaching Turkish to Syrian students.

STRUCTURED ABSTRACT

When the history of humanity is examined, it is observed that there are many reasons for migration. Natural disasters, hunger, poverty, pasture finding and wars are the main reasons for migration. For whatever reason, it can be said that migration is one of the most important problems of humanity. Undoubtedly, the worst part of immigration is that it is caused by a war. The wave, which began in Tunisia in 2010 and is described as the Arab Spring, spread to Syria in 2011. The war, which started with demands for democracy and reform, was tried to be suppressed by the Syrian regime and as a result the civil war grew and left its place to big waves of immigration. This wave of immigration in Syria has affected many countries that have borders with Syria. Turkey has been following the "open door" policy has opened its arms to asylum-seekers by opening the border crossings. As a result of events occurring in Syria, the first group of 250 people entered in Turkey on 29 April 2011, and then the migration wave has increased in parallel to the increase of violence in Syria.

With the decision of the Ministry of Interior Affairs, a Syrian refugee registered in Turkey was given "Temporary Protection Status" and they were under protection. With temporary protection status, Syrians are provided with protection and assistance, including unlimited stay, protection against non-forced repatriation and access to admission arrangements that respond to urgent needs (Orhan, 2015: 7). The influx of the immigrants to our country continues due to the unfavorable conditions in the Syrian civil war, which is still ongoing. Turkey hosts 3.589.384 Syrian refugee by the date of 24th of May, 2018 (www.multeciler.org.tr). These immigrants were given temporary protection status.

Education is one of the issues most affected by the civil war in Syria. About one million Syrian children and young people have taken refuge in Turkey due to the war in their countries. It cannot be said that there was a systematic education policy in the first years of the war towards the Syrian children who are affected by the civil war and came to our country in 2011. While the psychological threshold for the Syrians immigrants was expressed to be 100 thousand by the Prime Minister and the Ministry of Foreign Affairs in the first year of the war, the number of people who took refuge in Turkey is estimated to be approximately 700 thousand by 31 researchers by the end of 2013.

It is seen that the events which are supposed to end in a short time at the beginning, entered into great uncertainty in 2013 in accordance with the political developments. This was an extraordinary situation for Turkey in terms of educating Syrian immigrants and the impact of these unexpected circumstances was felt in the decision-making process about the education of Syrian immigrants (Seydi, 2014: 274). There has been a tremendous emphasis on the educational status of Syrian immigrants by September 2013, which did not find much room on the agenda of Turkey until 2013. Important decisions have been taken successively about the issue by the institutions directly affiliated to the Prime Ministry, the Ministry of National Education (MONE) and the Council of Higher Education (YÖK). Because of international legal norms to be due in accordance with its own constitution, humanitarian approach, historical, cultural and geographical ties, and for the sustainability of the asylum process, it is accepted as an obligation for Turkey to provide education to Syrian immigrants (Seydi, 2014: 271).

It seems less likely for the Syrians coming to Turkey to return back their country in the near future due to the ongoing war which has pushed Turkey to find out solutions for the education of Syrian immigrants. Mone issued a circular entitled "Measures for Syrian Citizens Hosted outside the Camps in Turkey" on 23rd and 26th of September and tried to find solutions to the education problem of Syrians. The common purpose of these circulars for the solution of the educational problem is to provide a program to compensate for the education Syrians have had to pause while they are continuing in their countries and to ensure that they do not have to lose their year when they go to their country or any third country. It is also stated in other parts of the same circulars that MONE is responsible for planning, coordinating and controlling the education services to be carried out (MONE, 2013). The issues such as the purpose, basic programs, responsibilities and assignment principles regarding the education of foreigners have been discussed in detail in the circular titled "Education and Training Services for Foreigners" issued by the Ministry of National Education in 2014. In the same circular, the existence of Temporary Education Centers (GEM) was regulated. With this circular, it was decided to establish GEM. GEMs shall operate under the provincial and district National Education Directorates and may be opened with the consent of the governor. Temporary Education Centers are defined as the centers that give education to Syrian children and young people in Arabic language by using the Syrian curriculum and operating both in school camps established by AFAD in 25 provinces and outside the camps.

The aim of this study is to determine systematic problems and deficiencies faced by Turkish language instructors while teaching Turkish to Syrian students and to make inferences about the issue based on the opinions of Turkish instructors. Semi-structured interview method was used in the data collection process. The data of the study were analyzed by content analysis method. A semi-structured interview form containing 6 questions was applied to the participants of the study during the interview. Six interview questions found in the semi-structured interview form were formed by taking expert opinions. As the aim of the study was to learn the opinions of the instructors about

teaching Turkish to Syrian immigrants, semi-structured interview method was employed. The population of the study is 40 Turkish instructors working in Temporary Education Centers. 14 Turkish instructors were assigned as the sample of this study.

At the end of the study, the following results were obtained.

The participants of the study stated 22 opinions on the adaptation of Syrian students to Turkey and Turkish culture. Among these opinions, “the problems arising from coed education and language problems” were found to step forward. Apart from these problems, the participants of the study also stated the following opinions: “respect problem, sin and forbidden issue, adaptation problems, acculturation difficulty due to the desire to return their country, difficulty in thinking and speaking Turkish, difficulty in understanding cultural concepts, problems about cleaning, identity problems, problems about sense of belonging, problems about human relations”. One participant expressed the opinion that “Syrian are not away from Turkish culture”.

The participants of the study expressed 26 opinions about the problems faced by Syrian students while learning Turkish. It was determined that the most expressed opinion was “the problems in the use of vowels” (40%). This problem was followed by “problems about speaking, writing, reading, listening, and grammar, spelling problems, the problems caused by the difference between Turkish and Arabic (from right to left) in terms of direction, pronunciation problems especially for those who studied English previously, and not using Turkish outside the school.”

The instructors of the study expressed 23 opinions about the difficulties in teaching skills to Syrian students. Among these opinions, it was found that the most challenging skill when teaching Turkish was “writing” (34.78%). It was also stated that they had difficulties in teaching speaking, listening, reading and grammar. One of the instructors stated the difficulty to teach Turkish songs to Syrian students. Similarly, one of the instructors expressed that it was difficult for the students to watch movies and that the students were very bored while watching Turkish movies.

It was determined that while 85.71% of the instructors who participated in the study thought that the psychological status of Syrian students affected by learning a new language, 14.29% of them did not.

The participants of the study expressed 16 opinions about the effects of the psychological status of Syrian students on learning a new language. 18.75% of these opinions were positive and 81.25% of them were negative. It was found that while 92.86% of the lecturers who participated in the study stated that while teaching Turkish to Syrian students, they experienced problems due to lack of resources and programs, 7.14% of them stated that they did not have problems about resources or programs.

The participants of the study expressed 22 opinions about the problems stemming from lack of resources and programs while teaching Turkish to Syrian. 9.09% of these opinions were positive and 90.91% of them were negative.

The instructors expressed 14 opinions about the program used when teaching Turkish to Syrian students. While 11.43% of these opinions were positive, 78.57% of them were negative.

Keywords: Syrian students, Teaching Turkish, Temporary Education Centers, Instructors' opinions

Giriş

İnsanlık tarihinin incelenmesi durumunda birçok sebepten dolayı göç eyleminin ortaya çıktığı görülebilir. Doğal afetler, açlık, yoksulluk, otlak bulma ve savaşlar bu sebeplerin başında gelmektedir. Her ne sebepten olursa olsun göçün insanlığın en önemli sorunlarından birisi olduğu söylenebilir. Göçün tartışılmaz en kötü yanı ise savaş sebebiyle gerçekleşiyor olmasıdır.

Klasik bir yer değiştirme hareketinin yanı sıra insanların belirli bir süreyi veya tüm yaşamlarını geçirmek için farklı bir yöreye yerleşmeleri konusunu da kapsayan göç kavramı, toplumsal düzeni ve ülkelerin politikalarını etkileyen sosyal bir olgu olarak kabul edilmektedir (Tunç, 2015: 30). Diğer bir tanıma göre ise göç, dinî, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir (Özer, 2014: 11). Tarih boyunca yaşanan göç hareketleri, nedenleri ve sonuçları itibarıyla birey ve toplum üzerinde birtakım değişiklikler meydana getirmiştir.

Dünya genelinde hemen hemen her ülke göçten etkilenmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında toplu nüfus hareketlerine şahitlik edilmiş, göçmen nüfusu son yarım yüzyılda hızlı bir artış göstermiştir. Nitekim Birleşmiş Milletler verilerine göre göç hareketi son 20 yıldaki hızıyla artmaya devam ederse, dünyadaki uluslararası göçmenlerin sayısının 2050'de 405 milyona ulaşması beklenmektedir (GİGM, 2016: 23).

2010 yılında Tunus'ta başlayan ve "Arap Baharı" olarak nitelendirilen dalga 2011 yılında Suriye'ye sıçramıştır. Demokrasi ve reform istekleriyle başlayan savaş Suriye rejimi tarafından şiddetle bastırılmaya çalışılmış ve neticesinde iç savaş büyüyerek yerini büyük göç dalgalarına bırakmıştır. Suriye'de başlayan bu göç dalgası, Suriye'ye sınırı olan birçok ülkeyi etkilemiştir. Türkiye ise izlemiş olduğu "açık kapı" politikasıyla sınır kapılarını açarak sığınmacılara kucak açmıştır. Suriye'de meydana gelen olaylar sonucu 250 kişilik ilk grup 29 Nisan 2011 tarihinde Türkiye'ye giriş yapmış, sonraki zamanlarda şiddet olaylarının artmasına paralel olarak girişler devam etmiştir. İçişleri Bakanlığı'nın aldığı kararla Türkiye'de kayıtlı olan Suriyeli mültecilere "Geçici Koruma Statüsü" verilerek sığınmacılar koruma altına alınmıştır. Geçici koruma ile Suriyelilere sınırsız kalış, zorla geri gönderilmemeye karşı koruma ve acil ihtiyaçlara yanıt veren kabul düzenlemelerine erişimi içerecek şekilde koruma ve yardım sağlanmaktadır (Orhan, 2015: 7).

Hâlen devam eden ve ne kadar devam edeceği bilinmeyen Suriye iç savaşında yaşanan olumsuz koşullar nedeniyle ülkemize sığınmacı akını devam etmektedir.. Türkiye 07.11.2019 tarihi itibarıyla 3.682.434 Suriyeli göçmene ev sahipliği yapmaktadır (www.multeciler.org.tr) Yine bu göçmenlere geçici koruma statüsü verilmiştir.

Tablo 1: Yıllara Göre Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeliler

Yıl	Suriyeli Sayısı
2011	0
2012	14.237
2013	224.655
2014	1.51.286
2015	2.503.549
2016	2.834.441
2017	3.141.380
2018	3.589.384
2019 (7 Kasım itibariyle)	3.682.434

İnternet Kaynağı 1

Tablo 1 incelendiğinde 2012 yılında 14.237 kişiyle başlayan göç hareketinin 7 Kasım 2019 itibariyle 3.682.434 kişiye ulaştığı görülmektedir. Bununla birlikte en büyük göç dalgasının 2013-2015 yılları arasında olduğu görülmektedir. Yine tablonun sürekli artış hâlinde olması ve savaşın hâlen devam ediyor olması yeni bir göç dalgasını da beraberinde getireceğinin habercisi olduğu söylenebilir.

Tablo 2: Geçici Barınma Merkezlerinin İçinde ve Dışında Kalan Suriyeliler

Suriyelilerin Kaldığı Yer	Sayı
Geçici Barınma Merkezi (7 Kasım 2019 itibariyle)	62.492
Geçici Barınma Merkezi Dışı (7 Kasım 2019 itibariyle)	3.619.942
Toplam	3.682.434

İnternet Kaynağı 2

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye'ye gelen Suriyelilerin 62.492'sinin geçici barınma merkezlerinde; 3.682.434'ünün ise geçici barınma merkezlerinin dışında yaşadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle Suriyelilerin büyük çoğunluğu ülkenin değişik illerine dağılmış durumdadır.

Tablo 3: Biyometrik Verileri Alınarak Kayıt Altına Alınan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.995.730	1.686.704	3.682.434
0-4	195.996	276.548	572.544
5-9	254.863	240.052	494.915
10-14	199.953	185.986	384.939
15-18	151.980	123.824	275.804
19-24	324.027	230.795	554.822
25-34	376.203	270.858	647.061
35-44	198.341	164.506	362.847
45-59	138.504	134.524	273.028
60-75+ (7 Kasım 2019 itibariyle)	56.863	60.611	117.474

İnternet Kaynağı 3

Tablo 3 incelendiğinde ise Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Tablo 3'te erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olduğu ve sığınmacıların ortalama 1.100.000'inin okul çağında olduğu görülebilir. Bu durum Suriyeli sığınmacılara yönelik eğitim politikalarının geliştirilmesini ve uygulanmasını zorunlu kılmıştır.

Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Politikaları

Suriye'de çıkan iç savaştan en çok etkilenen konular arasında eğitim gelmektedir. Sayıları yaklaşık bir milyonu bulan Suriyeli çocuk ve genç nüfus ülkelerinde çıkan savaş nedeniyle eğitimlerine ara vererek Türkiye'ye sığınmışlardır. 2011 yılında savaştan etkilenen ve ülkemize gelen Suriyeli çocuklara yönelik savaşın ilk yıllarında sistematik bir şekilde eğitim politikası izlendiği söylenemez. 2013'e kadar gündemde çok yer bulamayan sığınmacıların eğitim durumlarında Eylül 2013'ten itibaren büyük bir hareketlilik görülmeye başlanmıştır. Doğrudan Başbakanlığa bağlı kuruluşlar, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından art arda önemli kararlar alınmıştır. Kendi anayasası gereğince bağlı olduğu uluslararası hukuk normları, insani yaklaşımı, tarihi, kültürel, coğrafi bağları ve sığınma sürecinin sağlıklı olarak sürdürülebilirliği açısından Türkiye'nin kabul ettiği Suriyelilere eğitim vermesi zorunluluk olarak görülmektedir (Seydi, 2014: 271).

2013 yılına kadar Türkiye, Suriyelileri misafir olarak kabul ettiği ve kısa sürede ülkelerine döneceklerini düşündüğü için, Suriyelilere Türkçe öğretmek yerine Arapça müfredat ile destekleme yapılmıştır. Nitekim dönemin Millî Eğitim Bakanı olan Ömer Dinçer'in demeçleri Suriyeli sığınmacılara yönelik eğitim politikamız hakkında bize bilgi vermektedir:

...Dersler kendi müfredatımıza göre Arapça verilecek. Orada çocukların eğitimini ihmal etmemekle birlikte ailelerin Türkiye'de kalmalarını pekiştirecek bir tavırdan da uzak bir üslup içinde yapmaya çalışıyoruz. Başka ülkelerin müfredatlarının takip edildiği yerler, büyükelçiliklerin kendi bünyelerinde açtığı okullar. Onun dışında tüm okullarda kendi müfredatımızı takip ediyoruz (Dünya Bülteni: Oyunun Kuralı Değişmemeli, 2012).

2013 yılında Suriye'deki iç savaş azalmanın aksine şiddetlenerek devam etmiştir. Ülkelerindeki savaştan kaçan Suriyeliler komşu ülkelere sığınmıştır. Bu sığınmadan Türkiye de fazlasıyla nasibini almıştır. Artan Suriyeli nüfusu beraberinde birçok problemi de ortaya çıkarmıştır. Eğitim hayatlarını aksatan Suriyelilere MEB, 26 Nisan 2013 ve 23 Eylül 2013 tarihlerinde yayımladığı genelgelerle çözüm üretmeye çalışmıştır. Yine MEB tarafından bir yıl sonra 23 Eylül 2014 tarihinde 2013 yılında çıkardığı genelgenin içeriğini genişletilerek "Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri" başlıklı genelge yayımlamıştır. Bu genelgeye göre MEB Suriyelilerin eğitimini,

"Ülkemizde bulunan öncelikle zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler olmak üzere, yabancılar yönelik yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetinin koordine edilmesi, eğitime erişim ve kaliteli eğitim hizmetlerinin sunulması, alanlarında ilgili birimler ve kurumlar ile eş güdüm içerisinde çalışmaların yürütülmesi ve acil durumlarda gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik iş ve işlemler bakanlık ve il komisyonları tarafından yürütülecektir."

hükmüne bağlanmıştır (MEB, 2014).

MEB'in 8 Eylül 2015'te yayımladığı "MEB 2015-2019 Stratejik Planı" nda da Türkiye'deki sığınmacıların eğitimleri hususunu ele almış ve bu kapsamda sığınmacı öğrencilerin eğitim sistemine uyumlarının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacağı belirtilmiştir (Emin, 2016: 15). Mülteciler, geçici koruma altındaki yabancılar veya vatansız olarak yurdumuzda bulunanların da buldukları sürece eğitim görmelerini sağlamak üzere bu öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır (MEB, 2015: 37). MEB bu genelgeyle Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine yönelik planlar yaparak Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamak istemiştir.

eğitimine yönelik sistemi sürdürülebilir kılma yönünde önemli bir adım olmuştur (Özer, Ateşok, Komşuoğlu, 2016: 161).

UNICEF (2016) tarafından yapılan araştırmaya göre 2015/2016 eğitim öğretim yılında Türkiye’de bulunan ve sayıları 850 bini bulan okul çağındaki Suriyeli çocukların 325 bin kadarı GEM’lerde eğitim görürken diğer Suriyeli çocukların Türk okullarında eğitim aldığı tespit edilmiştir. Güncel olarak 29 Mart 2017 itibarıyla Millî Eğitim Bakanlığı verilerine göre, yürütülen eğitim hizmetleri kapsamında toplam 459.521 kişiye eğitim verilmiştir. Geçici Eğitim Merkezlerinde 293.039; devlet okullarında ise 166.482 öğrenciye eğitim verilmiştir. Ülkemizde kamp içi 31, kamp dışı 401 olmak üzere 432 Geçici Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Bu kampların illere göre dağılımı incelendiğinde Geçici Eğitim Merkezlerini en yoğun olduğu iller sırasıyla; Hatay (120), İstanbul (66), Gaziantep (52) ve Şanlıurfa(43)’dir (GİGM, 2017: 81).

Geçici Eğitim Merkezlerinde Suriyeliler kendi dilinde öğrenim görmektedir. Ayrıca haftalık 15 saat Türkçe okutmanları tarafından Türkçe dersleri verilmektedir. Yoğun Türkçe dersleri Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhil edilmesini ve uyum sürecinin hızlandırılmasını amaçlamaktadır (GİGM, 2017: 82). Bu bakımdan 2016-2017 eğitim öğretim yılı başlarken ağustos ayında MEB Suriyeli çocukların eğitimi için yeni bir yol haritası belirlediğini açıklamıştır (MEB, 2016). Sadece Suriyeli çocukların değil, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki tüm çocukların nitelikli eğitime erişimi için uzun vadeli ve kapsamlı politikaların geliştirilebilmesi için kurumsal olarak yeni bir yapılanmaya giden MEB bünyesinde “Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı” oluşturulmuştur (Özer, Ateşok, Komşuoğlu, 2016: 165).

Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan hem mülteci öğretmenler hem de Türk okutmanlar birçok etken bakımından sıkıntı yaşamaktadır. Bu bağlamda mülteci öğretmenlerin çalışma koşulları, karşılaştıkları zorluklar ve nitelikleri Geçici Eğitim Merkezlerinin işlevselliğini sağlama açısından üzerinde durulması gereken konulardır (Balkar, Şahin, Babahan, 2016: 1296). Bu nedenle Geçici Eğitim Merkezlerinin kalitesinin artırılması mülteci çocukların kalan eğitimlerini nitelikli devam ettirmeleri açısından önemlidir.

Problem Durumu

2011 yılında başlayan göç hareketi ile birlikte Türkiye’de bazı sorunların baş gösterdiği; bunlardan en önemlisinin ise bu insanların Türkiye’deki toplumsal hayata uyumlarını kolaylaştırmak adına Türkçe öğretimi konusu olduğu görülmektedir. Bu amaçla devlet destekli Geçici Eğitim Merkezlerinin, Halk Eğitim Merkezlerinin ve TÖMER’lerin Türkçe kursları açtıkları ve bu kursların Türkçe okutmanları gözetiminde gerçekleştirildiği bilinmektedir. Türkçe öğretiminde uygulanan programın, kullanılan kaynakların ve karşılaşılan zorlukların Türkçe okutmalarının görüşleri ışığında değerlendirilmesi sistemin iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan Türkçe okutmanlarının Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretimi hakkında görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Geçici Eğitim Merkezinizde öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin Türkiye’ye ve Türk kültürüne uyum konusunda yaşadıkları sorunlarla ilgili okutman görüşleri nelerdir?
2. Geçici Eğitim Merkezinizde öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken yaşadıkları sıkıntılarla ilgili okutman görüşleri nelerdir?
3. Geçici Eğitim Merkezinizde öğrenim gören Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken zorlanılan beceri veya beceriler ile ilgili okutman görüşleri nelerdir?

4. Geçici Eğitim Merkezinde öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerini etkileyip etkilemediği ile ilgili okutman görüşleri nelerdir?

5. Geçici Eğitim Merkezinde Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemler ile ilgili okutman görüşleri nelerdir?

6. Geçici eğitim merkezinde öğrenim gören Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken uygulanan program ile ilgili okutman görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan Türkçe okutmanlarının görüşlerinden hareketle Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaşılan problemleri ve sistemsel olumsuzluk ve eksiklikleri saptayıp konuya yönelik çıkarımlar yaparak öneriler sunmaktır.

Araştırmanın Sayıtları

1. Çalışma sırasında uygulanan forma Türkçe okutmanlarının içtenlikle cevap verdikleri.

2. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin Geçici Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunların çözümüne katkı sağladığı.

3. Okutmanların Geçici Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören Suriyeli öğrenciler hakkındaki görüşleri belirlenip analiz edilirken ön yargıdan uzak ve nesnel bir yaklaşımın benimsenmiş olması.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma görüşme formundaki sorular ile sınırlıdır.

2. Araştırma 14 okutman ile sınırlıdır.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu ve örnekleme ile bunların seçim süreci üzerinde durulmuştur. Verileri toplamak amacıyla kullanılan araçlar tanıtılmıştır. Son bölümde ise elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi yoluyla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenir, yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227).

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada görüşme metodu kullanılmıştır. Görüşme sırasında öğretmenlere altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeniyle eğitimbilim araştırmalarına daha uygun bir teknik görünümü vermektedir (Türnüklü, 2000: 547).

Okutmanlarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin incelenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için üç alan uzmanının görüşlerine başvurulmuş; Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (Güvenirlilik = Görüş Birliği \ [Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı]*100) kullanılarak hesaplanmış ve %81 olarak bulunmuştur. Güvenirlilik hesaplarının %70'in üzerinde olması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan 40 Türkçe okutmanı oluşturmaktadır. Çalışma grubu olarak ise 14 okutman belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden görüşme kullanılarak 14 okutmandan araştırma konusuyla ilgili ayrıntılı bilgi toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler araştırmacının problem ve alt problemlerine uygun olarak üç alan uzmanının görüşleriyle geliştirilen yarı yapılandırılmış Okutman Görüşme Formu kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya dâhil Türkiye'nin farklı illerinde bulunan Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan on dört okutmanın Suriyeli öğrencilerin eğitimleri hakkındaki görüşlerini içeren bulgular tablolar hâlinde sunulmuştur.

Suriyeli Öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk Kültürüne Uyumu Konusunda Yaşanan Sorunlara İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 4: Suriyeli Öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk Kültürüne Uyumun Konusunda Yaşana Sorunlara İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
Karma eğitimden dolayı sorun yaşıyorlar.(O2, O3, O7, O13)	4	18,18
Türkiye'ye uyum sağlamak için elbette dil temel sorundur.(O3, O4, O10, O12)	4	18,18
Sınıflara girdiklerinde derste öğretmen varsa izin almadan direkt konuya girip saygı sorunu yaşıyorlar.(O3, O14)	2	9,09
En çok yaşanan sorun günah haram meselesi bence.(O5, O9)	2	9,09
İnsanımız tarafından kabul görmeyen bu insanlar uyum problemi yaşıyor. (O4, O6)	2	9,09
Birçok aile belli bir zamandan sonra kendi ülkelerine gitme hayalleri kuruyor, bu da onların bizim kültürümüze uzak kalmalarına sebebiyet veriyor.(O4, O11)	2	9,09
Türkçe düşünme ve konuşma konusunda zorlanmaktalar.(O1)	1	4,55
Türk kültürü geniş ve kapsamlı olduğu için herhangi bir metinde geçen kültürel bir kavramı anlamada zorluk çekiyorlar.(O3)	1	4,55
Temizlik, tuvalet alışkanlığı gibi hijyen konularında problem var.(O3)	1	4,55
Bu kültüre çokta yabancı değiller.(O8)	1	4,55
En büyük sorun ise kimlik; çünkü statüleri aidiyet duygusu yaşıyor ve dolayısıyla neye ve ne için uyum sağlayacaklarını bilmiyorlar.(O11)	1	4,55
İnsan ilişkileri konusunda sorunları var.(O14)	1	4,55
TOPLAM	22	100

Bazı okutmanlar birden fazla görüş ifade etmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne uyumu konusunda 22 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşler içerisinde karma eğitim sorununun (%18,18) ve dil sorununun (%18,18) başı çektiği belirlenmiştir. Bunları dışında “saygı sorunu, helal-haram sorunu, kabul görmeme sorunu, Türkçe düşünme ve konuşma sorunu, kültürel kavramlara ilişkin sorunlar, bireysel temizlik sorunu, kendi ülkelerine gitme hayallerinin uyumu engellemesi, kimlik sorunu, insan ilişkileri sorunu” görüşlerini ifade edilmiştir. Bir okutmanın ise “ bu kültüre yabancı olmadıkları” görüşünü ifade ettiği görülmektedir.

Okutmanlara ait görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Türkiye’ye uyum sağlamak için elbette dil temel sorundur. Dil olmadığı için okullarda eğitim alma şansları azalmakta. Bu yüzden geçici eğitim merkezlerinde Arapça eğitimine devam etmekte. Bunun yanı sıra Türkçe öğrenmeye devam ediyorlar. Türk kültürü açısından bakacak olursak Türk okullarında erkek ve kızlar sınıflarda beraber eğitim almaktalar fakat bu onlara ters bir durum. Sınıflara girdiklerinde derste öğretmen varsa izin almadan direkt konuya girip saygı sorunu yaşıyorlar. Türk kültürü geniş ve kapsamlı olduğu için herhangi bir metinde geçen kültürel bir kavramı anlamada zorluk çekiyorlar. Temizlik, tuvalet alışkanlığı gibi hijyen konularında problem var.”(O3)

“1. Öğrenciler en büyük sıkıntıyı dil konusunda yaşıyor. Çünkü bir kültürü benimsemenin ve ona uyum sağlamanın yolu dil öğrenmekten geçer. Türkçeyi bilmedikleri için ya da kendilerini yeterince ifade edemedikleri için insanlarla iletişim kurmaktan kaçınıyorlar. 2. Birçok aile belli bir zamandan sonra kendi ülkelerine gitme hayalleri kuruyor. Bu da onların bizim kültürümüze uzak kalmalarına sebebiyet veriyor.” (O4)

“Bazı bölgelerde istenmemeleri tepki görmeleri özellikle çocuklarda Türkiye’ye karşı olumsuz tutum geliştirmelerine sebep olmuş.”(O6)

“Kendi ülkelerinde ayrı sınıfta okumaları ve Türkiye de ortak sınıflarda bulunmaya ortak alanları paylaşma konusunda adapte olamıyor rahat edemiyorlar.”(O7)

“Bizde çok normal olan bazı şeyler onlarda ayıp karşılanıyor. Mesela müzik dinlemek istemiyorlar. Haram diyorlar.”(O9)

“Öncelikle geçici olarak kalacaklarını düşündükleri için uyum sağlamak istemiyorlar. Suriye’ye dönüşlerini istiyorlar kısmen. Çocuklar bunu pek fark edemiyorlar. En büyük sorun ise kimlik sanırım. Çünkü statüleri aidiyet duygusu yaşıyor ve dolayısıyla neye ve ne için uyum sağlayacaklarını bilmiyorlar.”(O10)

“Kendi çevreleri de Suriyeli kesim olunca dil konusunda olsun kültür konusunda olsun sorun yaşamaktadırlar çünkü kendi kültür ve dilini aynı şekil devam ettirmekteler.”(O12)

“Karma eğitime hazır değiller.”(O13)

“İnsan ilişkileri, saygı konusunda sorunlar var.”(O14)

Suriyeli Öğrencilerin Türkçeyi Öğrenirken Yaşadıkları Sıkıntılara İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 5: Suriyeli Öğrencilerin Türkçeyi Öğrenirken Yaşadıkları Sıkıntılara İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
İ, ö, ü gibi ünlülerin sesletimi (O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O10, O11, O13)	10	38,46
Özellikle konuşma ve yazma becerilerinde sorun yaşıyorlar.(O1, O3, O4, O6, O7, O9, O12)	7	26,92
Okuma ve dinleme açısından geliştirilmeliler. (O8, O2, O9, O11)	4	15,38
Türkçe sözcükleri imlasına uygun yazımında birçok yanlışlık yapmaktalar.(O1)	1	3,85
Arapça ile Türkçe yazım yönü farklılık göstermesinden zorluk yaşıyorlar.(O2)	1	3,85
Dilbilgisi alanında sıkıntı yaşamaktalar.(O12)	1	3,85
İngilizce eğitim alanlar Türkçe ve İngilizce okunuşları karıştırıyor.(O13)	1	3,85
Öğrendikleri Türkçeyi okuldan çıktıktan sonra fazla konuşmuyorlar, Arapçaya dönüyorlar.(O14)	1	3,85
Toplam	26	100

Bazı okutmanlar birden fazla görüş ifade etmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken yaşadıkları sıkıntılara ilişkin 26 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşler içerisinde en çok ifade edilen görüşün “seli harflerin kullanımında yaşanan sıkıntılar” (%40) olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında “konuşma, yazma, okuma, dinleme ve dilbilgisi becerilerine yönelik problemler, imla problemleri, ana dilleri ile Türkçenin yazım yönü bakımından farklı olması, daha önceden İngilizce eğitim alanların Türkçe ile İngilizce okunuşları karıştırması, Türkçeyi okul dışında kullanmama” gibi sıkıntılar ifade edilmiştir.

Okutman görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Daha çok alfabedeki bazı sesleri çıkarmada zorlanıyorlar. Ayrıca Arapça ile Türkçe yazım yönü farklılık göstermesinden zorluk yaşıyorlar.”(O2)

“1.En büyük sıkıntıyı yazmada yaşıyoruz. Okuma yazma bilen öğrencilere bir paragrafı not tutturduğumuzda bütün kelimeleri yanlış yazdıklarını görüyoruz. 2. Diğer bir sıkıntımız ünlü harfler. Hem konuşmada hem yazmada hem de okumada ünlü harfler büyük sıkıntı oluşturuyor. Örneğin öğrenciler ünlü harfleri geç öğreniyor ve bu harfleri karıştırıyor, Telaffuz edemiyor. Yazarken de ünlü harfleri eksik yazıyor.”(O4)

“Ö ve ü sesli harfleri ve bazı sessiz harfleri söyleyemiyorlar. Üzüme uzum diyor.”(O5)

“Arap ve Latin alfabesinin farklı olması öğrencilerin yazma ve okumasında sıkıntılar yaşamasına sebep oluyor. Eş zamanlı İngilizce dersi de aldıkları için e ve i harflerini okuma ve yazmada yanlış yazdıkları görüldü.”(O6)

“Yazma problemi yaşıyorlar. Arapça da olan ve Türkçede olmayan bazı seslerden dolayı genel olarak yazmaları kötü.”(O7)

“Konuşmada çok iyi olan bazı öğrencilerin yazması bir o kadar kötü. Yazma ve dinleme eğitimine daha fazla ağırlık verilmeli.”(O9)

“Arapçada ünlü harfler yok özellikle bununla ilgili telaffuzda ve yazmada sıkıntı var. Örneğin: çilek kelimesini çelek diye yazanlar var.”(O10)

“Dinleme problemleri var. Harfleri telaffuz sıkıntısı. Elbet Türkçe öğrenecekler. Bu biraz zaman alacak.”(O11)

“Konuşma ve dilbilgisi alanlarında sıkıntı yaşamaktadırlar.”(O12)

“İngilizce eğitim alanlar Türkçe ve İngilizce okunuşları karıştırıyor. Ayrıca ünlü harfleri çıkarmakta zorlanıyor öğrenciler.”(O13)

Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Zorlanılan Becerilere İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 6: Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Zorlanılan Becerilere İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
Yazma	8	34,78
Konuşma	4	17,39
Dinleme	4	17,39
Okuma	3	13,04
Dilbilgisi	2	8,70
Ezber Yapma	1	4,35
Film İzleme	1	4,35
Toplam	23	100

Bazı okutmanlar birden fazla görüş ifade etmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken zorlanılan becerilere ilişkin 23 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşlerden Türkçe öğretirken en çok zorlanılan becerinin “yazma” becerisi (%34,78) olduğu çıkarılmıştır. Ayrıca “konuşma, dinleme, okuma, dilbilgisi” becerilerinde de zorlanıldığı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan bir okutman Suriyeli öğrencilere şarkı ezberletme hususunda zorluk yaşadığını ifade ederken bir okutman ise film izletme hususunda zorlandığını, öğrencilerin Türkçe filmleri izlerken çok sıkıldıklarını belirtmiştir.

Geçici Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken zorlanılan becerilere ilişkin okutman görüşleri şu şekildedir:

“Öncelikle yazma ve konuşma becerilerinde zorluk yaşıyorlar. Ayrıca dil bilgisi konularını da öğrenmekte sorun yaşıyorlar.”(O1)

“Yazma ve dinleme sıkıntılı. Çünkü dinleme tam anlamıyla yapılamıyor ve bulunduğu bölgenin yerel dilini de duyduğu için standart Türkçeyi öğrenmekte sıkıntı yaşayabiliyorlar.”(O2)

“Konuşma becerisi en zorlandığım beceri. Alfabeyi öğrendikten sonra okuma bir şekilde gerçekleşiyor fakat konuşmak için dili kavramış olmak gerek. Arapçada gırtlaktan gelen sesler olduğu için Türkçeyi de ona benzeterek konuşuyorlar. İnce h, ince k, ince g diye kendime metotlar geliştirdim.”(O3)

“En çok zorlandığım şeylerden bir tanesi onlara şarkı ezberletmek. Dil gelişimi açısından büyük önem arz eden bu yöntem maalesef ki bir kaç şarkıdan sonra öğrencilerin ilgisini çekmiyor. İkincisi ise film izletmek. Filmler Türkçe olduğu için öğrenciler genellikle filmlerden sıkılıyorlar. Biz de olabildiğince görselde aksiyon ve komedinin ön planda olduğu animasyon filmler seçiyoruz.”(O4)

“Arap kültüründe sağdan okuma yazma var. Bizde bu durum tam tersi. Öğrenciler deftere sağdan sola doğru yazıyor. Okuma da aynı şekilde.”(O5)

Her beceride bazı zorluklarla karşılaşıldı. Genellikle e ve i harfini birbirine karıştırarak yazma ve okuma yapıyorlar. Yazarken içinde e olan kelimelerde e harfini yazmadıkları, bazılarının da tüm sesli harfleri yazmadığı görüldü.”(O6)

“Yazma”(O7)

“Dinleme becerisi”(O8)

“Konuşma ve yazma becerilerinde zorlanıyorlar.”(O9)

“Dinleme ve yazma becerisi”(O10)

“Onların seviyesine inmek zor. Türkçe öğretmenleri mezunları için çok daha zor. Çünkü ilkokul seviyesine alfabe ve Türkçeyi öğretmek çok zor. Bir de farklı yaş aynı seviye sınıfları işi zorlaştırıyor. Aynı yaş aynı seviye sınıfları oluşturulmalı.”(O11)

“Dilbilgisi”(O12) .

“Okuma yazma becerilerinde bazı öğrenciler çok zorlanıyor. Dikte çalışması özellikle.”(O13)

“Konuşma, dinleme becerisi”(O14)

Suriyeli Öğrencilerin Psikolojik Durumlarının Yeni Bir Dil Öğrenmeye Etkilerine İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 7: Suriyeli Öğrencilerin Psikolojik Durumlarının Yeni Bir Dil Öğrenmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
Evet, etkiliyor.	12	85,71
Hayır, etkilemiyor.	2	14,29
Toplam	14	100

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların %85,71'inin Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerini etkilediğini, %14,29'unun etkilemediğini ifade ettiği görülmektedir.

Tablo 8: Suriyeli Öğrencilerin Psikolojik Durumlarının Yeni Bir Dil Öğrenmelerine Etkilerine İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
Olumlu Görüşler		
Psikolojileri bozuk olan öğrencilerin psikolojileri düzeliyor.(O2) Türkçe ve Arapçada benzer sözcüklerin olduğunu bilmek onları rahatlatıyor.(O3) Uzun zaman Türkiye'de yaşayan çocuklar daha hızlı öğreniyor.(O7) Gayet mutlular.(O14)	3	18,75
Olumsuz Görüşler		
Yurtlarından ve ailelerinden uzak olmaları maalesef psikolojilerini ve Türkçe öğrenmelerini zorlaştırmaktadır.(O1) Yeni bir dil öğrenmeden önce yeni bir hayata adapte olmaya çalışırken yeni bir dil oldukça zorluyor onları.(O3) Derslerde savaşa ya da Suriye'yle ilgili herhangi bir kavram geçtiğinde dahi psikolojik olarak çok etkileniyorlar.(O3) Sürekli benzetme ve kıyas içine giriyorlar.(O3) Kendi ülkesinden bu şartlarda ayrılmış olan çocukların psikolojileri bu durum üzerinde büyük bir etkidir.(O4) Bazı öğrenciler evdeki tutumlardan dolayı Türkçe öğrenmek istemiyor ve bunun psikolojisi ile çevreye ve arkadaşlarına zarar veriyor.(O5) Küçük yaşta öğrencilerin yaşadıkları yerlerde özellikle oyun oynarken Türk çocuklar tarafından dışlanması, kavgaya girmeleri Türkiye ve Türkiye'ye karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmuş.(O6) Gerek savaştan kaçmaları gerek kamplarda ve içinde buldukları sosyal ortamdan tedirgin halleri anlamayı güçleştiriyor.(O7) Kesinlikle diğer öğrencilere göre daha ilgili, şefkatli ve sabırlı olmayı gerektiriyor.(O9) Çocukların yaşadıkları psikolojik ve bedensel olarak onları fazlasıyla etkilemiş durumdadır.(O10) Sosyo kültürel eziklik hissediyorlar.(O11) Psikolojik olarak sıkıntı yaşayanlar kendi dünyalarında oldukları için dıştan gelen uyarılara kapalı olduğunu görmekteyim.(O12) Savaş psikolojisi, sosyoekonomik koşullar, gelecek kaygısı bazılarını olumlu bazılarını olumsuz etkiliyor.(O13)	13	81,25

Toplam	16	100
---------------	----	-----

Bazı okutmanlar birden fazla görüş ifade etmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilerin psikolojilerinin yeni bir dil öğrenmelerine etkilerine ilişkin 16 görüş ifade ettiği görülmektedir. Bu görüşlerin %18,75'inin olumlu, %81,25'inin olumsuz nitelikte olduğu belirlenmiştir.

Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Kaynak ve Program Eksikliğinden Kaynaklı Problemlere İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 9: Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Kaynak ve Program Eksikliğinden Kaynaklı Problemlerin Yaşanma Durumuna İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Okutman Görüşleri	f	%
Evet, yaşıyorum.	13	92,86
Hayır, yaşamıyorum.	1	7,14
Toplam	14	100

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların %92,86'sının Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemler yaşadığını, %7,14'ünün ise yaşamadığını ifade ettiği görülmektedir.

Tablo 10: Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Kaynak ve Program Eksikliğinden Kaynaklı Problemlere İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Kodlar	Okutman Görüşleri	f	%
Olumlu Görüşler	Yunus Emre Enstitüsü çocuklar için Türkçe adlı bir kitap hazırladı. Kitaba uyulduğunda eksik kalmayacağımı düşünüyorum.(O2) Öncelikle bu konuda faydalanabileceğimiz kaynaklar var.(O4)	2	9,09

Olumsuz Görüşler	Ortak bir programın olmaması ve kitapların seviyelere göre hazırlanmamış olması en büyük problem.(O8, O10, O14)		
	Geçici eğitim merkezi kaynak açısından çok yetersiz.(O13, O1, O14)		
	Avrupa dilleri ortak çerçeve metni bizim programımızın temelini oluşturuyor olabilir ama oldukça eksik.(O3, O9)		
	Görsel olarak göstermemiz gereken kelime kavram ya da davranışlarda teknolojik yetersizliği olan okullarda sıkıntı yaşıyoruz.(O6, O9)		
	Herhangi bir plan yok sadece kitap ile kendi yaratıcılık becerilerimi kullanmaktayım.(O12, O14)		
	Bu konuda birçok sorunumuz var.(O1)		
	Türkiye’de çocuklar için yabancılara Türkçe öğretimi gelişmediğinden metin, etkinlik, beceri eğitimi her konuda eksiklik yaşıyoruz.(O3)		
	6 ve 12 yaş ayrı 12 ve 18 yaş ayrı olmak üzere 2 program var; fakat taslak programdan bile daha az bilgi yer almakta. Sadece kazanımlar var nasıl öğretileceğine dair hiçbir bilgi yok. (O3)	20	90,91
	Öncelikle bu konuda faydalanabileceğimiz kaynaklar var. Ancak biz bu kaynakları direkt olarak sınıfımızda uygulayamıyoruz. Çünkü öğrenciler arasında seviye farkı çok belirgin bir şekilde problem oluşturuyor.(O4)		
	İlk gittiğimde elimde bir program yoktu. Ne yapacağımı bilmiyordum. Kaynak kitap verilmedi.(O5)		
Seviyelerine uygun okuma kitaplarının olmaması da evde ya da okulda okuma yaptırmada kaynak yetersizliğinden zorlanmamıza sebep oluyor.(O6)			
Materyal eksikleri yaşanıyor.(O7)			
Dokümanlar daha çok yetişkinler için hazırlanmış.(O11)			
Toplam	22	100	

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemlere ilişkin 22 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşlerin %9,09’unun olumlu, %90,91’inin olumsuz nitelikte olduğu belirlenmiştir.

Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Uygulanan Programa İlişkin Okutman Görüşleri

Tablo 11: Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretirken Uygulanan Programa İlişkin Okutman Görüşlerine Ait Bulguların Frekans ve Yüzde Hesaplamaları

Kodlar	Okutman Görüşleri	f	%
Olumlu Görüşler	Bu konuda eksikler var tabii. Ancak genel itibarıyla fena değil. Ve bu konu üzerinde çalışmalara da devam ediliyor.(O4, O6)	3	11,43
	Program güzel ama çocuklar için daha farklı etkinlikler olabilir.(O5)		
Olumsuz Görüşler	Bu haliyle program yetersizdir.(O1, O2 O8, O9, O10, O12, O13, O14)	11	78,57
	Program fiyasko. Sadece defteri doldurmak için hazırlanmış kazanım cümleleri başka bir şey yok. 3-5 sayfalık bir fotokopi.(O3)		
	Fikrim yok.(O7)		
	Program bazı yerlerde çok katı bazı yerlerde ise çok gevşek uygulanıyor.(O11)		
Toplam		14	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan okutmanların Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken uygulanan program hakkında 14 görüş ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşlerin

%11,43'ünün olumlu, %78,57'sinin olumsuz nitelikte olduğu belirlenmiştir. Olumlu düşünceler içerisinde “alanın yeni olduğu, bu alanda çalışmaların devam ettiği ve zamanla eksiklerin giderileceği” düşüncesi öne çıkarken olumsuz görüşler içerisinde “programın eksik ve yetersiz olduğu” görüşü sıklıkla ifade edilmiştir.

Okutmanlara ait olumlu ve olumsuz görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Henüz yeni bir alan olduğu için eksiklikler olduğunu ve yaşayıp görerek geri dönütlerle bu eksikliklerin de giderilebileceğini düşünüyorum.”(O6)

“Genel anlamda yüzde yüz hazır bir program bulunmamaktadır.”(O2)

“Kesinlikle yeterli değil aynı diğer okullardaki gibi kapsamlı ve seviyelere göre bir programın hazırlanması gerekli.”(O8)

Eksiklerinin olduğunu düşünüyorum. Bazı kazanımların daha ilk seviyedeki çocuklara kazandırılması güç olmaktadır. Mesela vakitlerin öğretimi.”(O9)

“Yetersiz.”(O10)

“Uzmanlar tarafından detaylı ve geniş bir program oluşturulmalıdır.”(O12)

“Haftada 15 saat için program yetersiz ve kaynaklar çok kısıtlıydı.”(O13)

“Yetersiz ve eksik olduğunu düşünüyorum.”(O14)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Alan yazın tarandığında Suriyeli mültecilere yönelik birçok çalışmanın yapıldığı görülebilir. Akkaya (2013), Erdem vd. (2015), Gün (2015a), Gün (2015b), Şengül (2015), Gün vd. (2017a) Gün ve Baldık (2017b), Erdem vd. (2017), Kap (2014), Tunç (2015), Seydi (2014), Canyurt (2015), Topkaya ve Akdağ (2016) bu çalışmalardan bazılarıdır. Güncel gelişmelerden hareketle Suriye’de yaşanan iç savaşın devam edeceğinin varsayılması durumunda bu çalışmaların sayısının daha da artacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeli öğrencilerin Türkiye’ye ve Türk kültürüne uyumuna ilişkin 22 görüş ifade etmiştir. Bu görüşler içerisinde “ karma eğitimden kaynaklanan sıkıntılar ve dil sorunu” görüşlerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Bunların dışında “saygı sorunu, günah-haram meselesi, kabul görmeme kaynaklı uyum problemi, ülkelerine dönme isteği hayali nedeniyle Türk Kültürüne uzak kalma, Türkçe düşünme ve konuşma hususunda zorluk çekme, kültürel kavramları anlamada zorluk çekme, temizlik problemleri, kimlik problemi ve aidiyet duygusu, insan ilişkileri” görüşleri ifade edilmiştir. Bir okutmanın ise “Türk kültürüne yabancı olmadıkları” görüşünü ifade ettiği belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken yaşadıkları sıkıntılara ilişkin 26 görüş ifade etmiştir. Bu görüşler içerisinde en çok ifade edilen görüşün “seli harflerin kullanımında yaşanan sıkıntılar” (%40) olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında “konuşma, yazma, okuma, dinleme ve dilbilgisi becerilerine yönelik problemler, imla problemleri, ana dilleri ile Türkçenin yazım yönü bakımından farklı olması, daha önceden İngilizce eğitim alanların Türkçe ile İngilizce okunuşları karıştırması, Türkçeyi okul dışında kullanmama” gibi sıkıntılar ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken zorladıkları becerilere ilişkin 23 görüş ifade etmiştir. Bu görüşlerden Türkçe öğretirken en çok zorlanılan becerinin “yazma” becerisi (%34,78) olduğu çıkarılmıştır. Ayrıca “konuşma, dinleme, okuma, dilbilgisi” becerilerinde de zorlanıldığı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan bir okutman Suriyeli

öğrencilere şarkı ezberletme hususunda zorluk yaşadığını ifade ederken bir okutman ise film izletme hususunda zorlandığını, öğrencilerin Türkçe filmleri izlerken çok sıkıldıklarını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan okutmanların %85,71'inin Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerini etkilediğini, %14,29'unun ise etkilemediğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu verilerden hareketle Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan okutmanların çoğunlukla Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerini etkilediğini düşündüğü söylenebilir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerine etkilerine ilişkin 16 görüş ifade etmiştir. Bu görüşlerin %18,75'i olumlu, %81,25'i ise olumsuz niteliktedir. Bu verilerden hareketle Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan okutmanların Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının yeni bir dil öğrenmelerine etkileri hususunda büyük oranda olumsuz düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca Tablo 4 ve Tablo 5'ten elde edilen veriler birbirini destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan okutmanların %92,86'sının Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemler yaşadığını, %7,14'ünün ise yaşamadığını ifade ettiği belirlenmiştir. Bu verilerden hareketle Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan okutmanların büyük çoğunluğunun Suriyeliler Türkçe Öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemler yaşadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeliler Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemlere ilişkin 22 görüş ifade etmiştir. Bu görüşlerin %9,09'u olumlu, %90,91'i ise olumsuz niteliktedir. Bu verilerden hareketle Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan okutmanların Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken kaynak ve program eksikliğinden kaynaklı problemler hususunda büyük oranda olumsuz düşüncelere sahip oldukları, üzerinde durulması gereken sıkıntılar yaşadıkları söylenebilir. Ayrıca Tablo 6 ve Tablo 7'den elde edilen veriler birbirini destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan okutmanlar Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken uygulanan programa ilişkin 14 görüş ifade etmiştir. Bu görüşlerin %11,43'ü olumlu, %78,57'si ise olumsuz niteliktedir. Bu verilerden hareketle Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan okutmanların Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken uygulanan program hakkında çoğunlukla olumsuz düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin bir kısmı ise bu konuda yapıcı düşünmekte ve alanın geleceği adına umutlu olduklarını ifade etmiştir.

Öneriler

- Geçici Eğitim Merkezlerinin fiziki yeterlilik durumları okutman görüşleri ışığında farklı bir çalışma yapılarak değerlendirilebilir.
- Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken uygulanan programın düzenlenmesi ve eksiklerin giderilmesi çalışmalarında uygulayıcı konumunda olan okutmanların bu husustaki görüşlerine başvurulabilir.
- Suriyeli öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürünü uyum süreçlerini kısaltmak amacıyla uyum çalışmaları planlanıp uygulanabilir.
- Özellikle iki kültür arasındaki benzer yönler öne çıkarılarak Suriyeli öğrencilerin uyum probleminin önüne geçilmeye çalışılabilir.
- Geçici Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören Suriyeli öğrencilerden belirli bir düzeyde Türkçe öğrenenler ile görüşme yapılarak beklentileri saptanabilir, bir çalışmaya dönüştürülebilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. (2013). Suriyeli mültecilerin Türkçe algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 56, 179-190.
- Balkar, B., Sevilay Ş., Babahan, N. Ş. (2016). Geçici eğitim merkezlerinde (GEM) görev yapan Suriyeli öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar. *Journal of Theory and Practice in Education / Eğitimde Kuram ve Uygulama* 12(6), 1290-1310.
- Canyurt, D. (2015). Suriye gelişmeleri sonrası Suriyeli mülteciler: Türkiye’de riskler. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 127-146.
- Emin, M. N.(2016). Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitimi temel eğitim politikaları. İstanbul: Seta Yayınları.
- Erdem, M. D., Şengül, M., Gün, M. ve Büyükaslan, A. (2015). Tekerleme alıştırmalarına dayalı etkinliklerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyeli arapların konuşma becerilerine etkisi. *Route Educational and Social Science Journal*, 2 (2), 1–11.
- Erdem, M. D., Kaya, İ., Yılmaz, A. (2017). Örgün eğitim kapsamındaki Suriyeli çocukların eğitimleri ve okul yaşantıları hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 5 (3), 463-476.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2017). 2016 Türkiye göç raporu. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 40.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici Koruma. http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik, (Erişim Tarihi: 25.08.2017).
- Gün, M. (2015a). The opinions of instructors about reading skills of Syrian students learning Turkish. *Educational Research and Reviews*, 10 (10), 1424–1433.
- Gün, M. (2015b). The opinions of the instructors about the listening skills of Syrian students learning Turkish. *International J. Soc. Sci. & Education*, 5 (4) , 559- 569.
- Gün, M., Yıldız, M., Güvendik, T. (2017a) Suriyeli mülteci okul çağı çocuklarının eğitimi ve geleceğe yönelik görüşleri. *International Journal of Language Academy*, 2, 152-162.
- Gün, M., Baldık, Y. (2017b). Türkiye’de kamp dışında misafir edilen suriyeli sığınmacı gençlere yönelik eğitim hizmetleri (Kayseri örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 2, 287-299.
- İnternet Kaynağı 1, www.multeciler.org.tr, (Erişim Tarihi: 08.11.2019).
- İnternet Kaynağı 2, www.multeciler.org.tr, (Erişim Tarihi: 08.11.2019).
- İnternet Kaynağı 3, www.multeciler.org.tr, (Erişim Tarihi: 08.11.2019).
- İnternet Akynağı 4, Oyunun kuralı değişmemeli, *Dünya Bülteni*, 31 Temmuz 2012. <http://www.dunyabulteni.net/servisler/haberYazdir/221066/haber>, (Erişim tarihi: 24.08.2017).
- Kap, D. (2014). Suriyeli mülteciler: Türkiye’nin müstakbel vatandaşları. *Akademik Perspektif*. [http://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35(1).pdf) (Erişim Tarihi: 31.08.2017).
- MEB (2014). Yabancılaraya yönelik eğitim-öğretim hizmetleri. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yabyonegiogr_1/yabyonegiogr_1.html. (Erişim Tarihi: 25.08.2017).

- MEB (2015). MEB stratejik plan (2015-2019). http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf. (Erişim Tarihi: 25.08.2017).
- MEB (2016). Suriyeli çocukların eğitimi için yol haritası belirlendi. <http://www.meb.gov.tr/suriyeli-cocuklarin-egitimi-icin-yol-haritasi-belirlendi/haber/11750/tr>. (Erişim Tarihi: 25.08.2017).
- MEB. (2013). Ülkemizde kamp dışında misafir edilen Suriye vatandaşlarına yönelik tedbirler. http://melikgazi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_05/03024558_suriye.df. (Erişim Tarihi: 26.08.2017).
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an exp*
- Orhan, O. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri*. Ankara: Orsam Yayınları.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişme*. Bursa: Ekim Kitabevi.
- Özer, Y., Ateşok, Ö., Komşuoğlu, A. (2016). Türkiye'nin göçmen ve mültecilerine yönelik eğitim politikalarının dönüşümü A. Esen, M. Duman, H. Alper (Ed.), *Türkiye'de geçici koruma altında bulunan Suriyeliler: tespitler ve öneriler*, İstanbul: Aryan Basım Tanıtım.
- Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2014, Sayı: 31, s. 267-305.
- Topkaya, Y., Akdağ, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Suriyeli sığınmacılar hakkındaki görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 767-786.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, Temmuz 2015, s 2(2),29-63.
- UNICEF (2016). *Syria crisis: february 2016 humanitarian results*. <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF%20Syria%20Crisis%20Situation%20Report%20-%20February%202016.pdf>, (Erişim Tarihi: 28.08.2017).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.